Nr. 23.

Warszawa

27 maja / 8 czerwca 1867 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy alei Jerozolimskie Nr. 1574b.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Paryż dostąpił nakoniec zaszczytu i znaczenia ogniska, skąd wyjść mogą promienie cywilizacijne, cały świat ogarnąć zdolne, a ogarnąć miłością, pokojem, światłem,—wreszcie owinąć w szatę bogactwa. Rozbrojenie — to hasło zjazdu paryskiego, mówiąc ekonomicznie, jest celem ostatecznym, zapowiadającym zaledwie marzone szczęście ludzkości. Zaznaczamy rozwinięcie téj myśli przez petersburski dziennik francuski *Journal de St.-Petersbourg* (z d. $^{17}/_{29}$ maja), w artykule p. n. „Następstwa podróży Najjaśniejszego Pana." Oddany tam jest słuszny hołd obecnemu wiekowi postępu, w którym nie miecz i maczuga, ale sprawiedliwość rządzić winna narodami, jak rządzi jednostkami. „Śmiejmy wierzyć, są słowa artykułu, że jedna jest „słuszność, jedna sprawiedliwość, czy to chodzi o czło„wieka czy o naród, . . że dla państw nie jest niepodo„bieństwem żyć w pokoju, jak żyją jednostki w pań„stwach cywilizowanych, pod warunkiem nienadużywania swéj wolności dla zakłócenia pokoju sąsiadów . . „Zaślepiony w uporze będzie jednym przeciwko wszy„stkim... Wierzmy więc w możność pokoju i jego „utrzymania. Tak mówi rozum; szyderstwo nie zdoła „go pokonać"... Podobne zapatrywanie się półurzędowego organu prasy Cesarstwa ma pewną doniosłość i może nalepiéj usposobić czynniki finansowe. Waluta krajowa już dziś znacznie się poprawiła; a jeżeli w ogóle w kursach papierów nie widzimy mocnych objawów, to może saméj bliskości rezultatu zjazdu paryskiego przypisać należy.

Na Zachodzie ostatni tydzień przyniósł już znaczne różnice: renta francuska z $69,^{70}$ podniosła się na $70,^{80}$ (następnie spadła na $70,^{30}$), włoska z $52,^{30}$ na $53,^{65}$. Konsole angielskie z 92 na $94^{7}/_{8}$; bank angielski zniżył skup z 3-ch na $2^{1}/_{2}$%. Bilanse bankowe pozostają jeszcze w swym charakterze stagnacijnym, — co już nie długo trwaćby powinno (fundusz metaliczny banku francuskiego 819/m, co stanowi 58% zobowiązań wymagalnych; portfel 505/m.)

Z Florencji donoszą o zawarciu przez ministra Ferrara układu z domami Erlanger i Fould — Oppenheim, układu w przedmiocie dóbr kościelnych. Towarzystwo zaliczy rządowi 430/m. w epokach oznaczonych, i wypuści obligacje umarzalne przez półroczne losowania w ciągu 25 lat. Sprzedaż dóbr (najmniéj za 20/m rocznie) dokona sam rząd. Projekt do prawa już jest Izbie złożony. P. Forcade gani takie łączenie dwóch rzeczy różnorodnych: odmorzenia dóbr duchowieństwa i operacji skarbowéj, mającéj na celu przywrócenie równowagi budżetowéj: twierdzi on że Włochy dość mają kredytu, aby się mogły śmiało do niego odwołać, bez żadnych dróg ubocznych, — radzi po prostu wypuszczenie renty; a co do dóbr kościelnych — likwidację stopniową, przez rząd prowadzoną, bez pośrednictwa prywatnych kapitalistów.

Kursa giełdy warszawskiéj w ciągu tygodnia były się trochę podniosły, mianowicie listów zastawnych i likwidacijnych, potém wróciły do dawnéj wysokości. Pożyczka premjowa stanęła na 113 (2-ga serja 106). Wexle zagraniczne obniżyły się o blisko 2% oprócz wiedeńskich; srebro=113.

na Berlin ...	2 m.	$116,^{5}$	—doraźnie	$117,^{1}$
„ Paryż....	„	$117,^{6}$	„	$118,^{2}$
„ Londyn..	3 m.	117	„	$117,^{8}$
„ Wiedeń..	2 m.	$95,^{3}$	„	96

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 31 maja—6 czerwca.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU Piątek 31 maja	Sobota 1 czerw.	Poniedz. 3	Wtorek 4	Środa 5	Czwar. 6	Stosunek do równi na 100
			R	u	b	. l	e		
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500)	4	100	.	.	.	.	.	*74,67	*74 2/5
Bilety Skarbu Kr. Pol.	4,32	100	.	.	.	.	.	.	.
Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	102	.	.	.	.	.	136
Cert. ban. na obl. cz. A (z.300) z kup.	5	45	51	.	.	.	.	.	113 1/3
„ „ „ B (z. 200)	0	30	27	.	.	.	.	.	90
	5	30	33,50	.	.	.	.	.	111 2/3
Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy)	0	100	50	.	.	.	.	.	50
Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	59,75	60,50	60,75	61	60,50	59,83	59 5/6
kupon	.	.	.	.	.	.	.	0,06 3/4	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	*71	.	.	.	.	.	*71
6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	112,50	112,75	112,75	113	.	113	113
„ „ z 1866 r.	5	.	105,75	106	106	106	106,59	106	106
Metaliki (300) lutowe	4	100	100	100	100	100	100	100	100
Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100,17	100,17	100,17	100,17	100	100	100
Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	.	.	.	.	.	*76,50	*76 1/2
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000)	4	100	.	.	78,25	.	77,67	.	77 2/3
„ „ „ ser. 2	4	100	70,75	70,75	70,75	.	70,67	.	70 2/3
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,82 2/9	.
Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	.	.	.	.	.	.
„ „ W-B. (100. 150)	4	100	.	.	58,33	.	.	.	58 1/3
„ „ Teresp. (100)	5	100	.	.	.	.	.	*86	86
„ „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	.	*85	*85
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	*115	.	.	.	.	.	*92
Obligi „ „ „	4 1/2	100	83	.	.	.	.	.	85
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	109,50	108,90	108,45	107,85	107,55	108,15	116 4/9
Gdańsk (100) „	.	92,857	.	108,60	108,22 1/2	107,70	107,32 1/2	107,77 1/2	116
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	.	.	.	.
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	7,48	.	.	7,38	.	.	117
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	89,25	.	.	87,75	.	88,50	119 2/5
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	.	89,55	.	88,50	95 1/8
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	.	.	.	.	.
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	6,10	.	6,05	.	.	.	117 1/2
Napoleondor	.	5	.	.	5,95	.	.	.	.
Dukat holenderski	.	3	3,50	.	3,40	.	.	.	119
Rubel srebrny	.	1	.	.	1,13	.	.	.	113 1/3
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	1,09 1/3	.	.	.	117 2/3
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Petersburg.	Londyn.	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.
bankowa:	6 %	7 (10)	2 1/2	3	4	4	3
giełdowa:	—	7 (9)	2 1/2	3	4	3 1/2	2 1/4

CENY TARGOWE W MIASTACH KRÓL. POLS.,
za rok 1866.

		Średnie ceny w miastach gubernji					W ogóle	W Warszawie
		Warszaw.	Radoms.	Lubelsk.	Płockiéj	August.	(opr. War.)	
Robotnik pieszy		0,40 1/2	0,35 1/4	0,39 1/2	0,43 1/2	0,36 3/4	0,39 1/4	.
Robotnik 1-konny		1,16 3/4	1,00	0,87	1,32	0,97 1/4	1,06 1/2	.
Robotnik 2-konny		2,01 1/4	1,68 1/2	1,45	2,21 3/4	1,62	1,79 3/4	.
Koń mierny		60,60	54,61	43,11 1/2	57,33 1/2	32,67	49,67	.
Wół „		38,06 1/2	33,12 3/4	31,73	38,39 1/2	26,32 1/4	33,52 1/4	46,88
Owca zwycz. lub skop		3,11 3/4	3,03	2,40 1/4	3,06 1/2	2,25	2,77 1/4	.
Wieprz		26,54 1/4	27,81	26,02 1/4	28,17 3/4	21,65 3/4	26,05	27,39
Zboże Pszenica	korzec	7,09 1/2	6,08	5,95	6,84	6,85	6,56 1/2	7,62 1/4
Zboże Żyto	„	4,38 3/4	4,06	4,00	4,31 1/4	4,59	4,27	4,71 1/2
Zboże Jęczmień	„	3,43 1/2	3,04	3,19 1/2	3,41	3,37	3,29	3,68
Zboże Owies	„	2,45 1/2	2,17	2,30 1/2	2,72	2,38 1/2	2,40 3/4	2,80
Kartofle	„	1,21 3/4	1,10 1/4	1,43	1,29 1/2	1,43 1/2	1,29 1/2	1,90
Mąka pszenna celna	„	7,89	6,58 1/2	6,87 3/4	7,49 3/4	8,16 1/4	7,40 1/4	9,22 1/2
Mąka „ zwyczajna	„	6,47 1/2	4,69	5,38 3/4	6,01	6,88 3/4	5,89	7,06 1/2
Mąka żytnia pytlowa	„	5,35	4,51	4,92 1/4	5,08	5,55 3/4	5,08 1/2	5,14
Mąka „ razowa	„	4,49 1/2	3,66 3/4	4,08 1/4	4,49 1/2	4,78	4,30 1/4	4,14
Chleb pytlowy	funt	0,02 2/3	0,02 1/2	0,02 1/2	0,02 1/2	0,03	0,02 2/3	.
Chleb razowy	„	0,01 6/7	0,01 2/3	0,01 4/5	0,02	0,01 9/10	0,01 6/7	.
Mięso wołowe	„	0,06 1/2	0,06	0,05 1/4	0,06 1/2	0,05 3/4	0,06	.
Masło solone	„	0,25	0,23	0,23 3/4	0,24 1/4	0,26	0,24 1/2	0,26
Łój	pud	5,26	5,56 1/4	5,12 1/2	5,13 1/2	5,99	5,41 1/2	.
Wełna celna	„	28,42	24,97	21,28	19,95	15,16	21,95	.
Wódka 78°	wiadro	4,57 1/2	3,97 1/4	4,25 1/2	4,71	4,09	4,32	4,70
Drzewo opałowe miękkie	sąż. kub.	5,80 3/4	3,26	4,01	5,21 1/2	5,09	4,67 1/2	9,84
Drzewo opałowe twarde	„	6,93	3,96	4,83	6,11	6,73	5,71	10,28 1/2
Siano	pud	0,38	0,33 1/2	0,30 3/4	0,44	0,37	0,36 3/4	0,37
Słoma	„	0,25 1/2	0,22	0,17 3/4	0,28 1/2	0,25	0,23 3/4	0,25 1/4

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 28 maja	w ciągu tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 4 czerwca
	r u b l i		
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Warsz.	1.760.875, 66	+ 127.231, 87 1/2 — 221.065, 42 1/2	1.667.042, 11
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Łodzi.	170.623, 91 1/2	.	170.623, 91 1/2
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Włocł.	60.511, 65	.	60.511, 65
1. Skup: Portfel „ zagranicznych	459.384, 39	+ 23.387, 16 — 70.549, 16	412.222, 39
2. Zaliczenia na papiery publiczne	1.025.023, 64	+ 48.100, 90 — 30.415, 90	1.042.708, 64
3. „ na zast. towarów a) wełny	58.213, 04	+ 666, 47 — 3.436, 47	55.443, 04
3. „ na zast. towarów b) in. tow.	290.932, 94 1/2	+ 2.238, 28 — 102, 28	293.068, 94 1/2
Łącznie (3)	349.145, 98 1/2	— 634, .	348.511, 98 1/2
4. „ „ kosztowności	626.175, 98	+ 3.964, 30 — 10.670, 69	619.469, 59
5. Otwarte kredyta	4.914.995, 75	+ 669.448, 70 1/2 — 423.780, 03 1/2	5.160.664, 42
6. Kasa: Monety srebrne	2.687.908, 12 1/4	— 2.695, 85 1/2	2.685.212, 26 3/4
6. Kasa: „ złote	7.713, 75	.	7.713, 75
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	735.577 .	+ 18.750, .	754.327 .
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa	1.965.697 .	— 962.270, .	1.003.427 .
Łącznie (6)	5.396.895, 87 1/4	— 946.215, 85 1/2	4.450.680, 01 3/4

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 23/24 maja 1867 r.

STAN CZYNNY

	B. francuski.	B. angielski.
	franków	
Fundusz metaliczny	819 084337	491.601700
Portfel	505.376964	478 058050 (Portfel i Zaliczenia razem)
Zaliczenia na złoto i rozm.	78.493881	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	86.511100	322.157850
Dług skarbu i inne wart..	157.399507	375.000000
	1.646.865789	1.666.817600

STAN BIERNY

	B. francuski.	B. angielski
	franków	
Bilety w obiegu	1.040.476025	569.286250
Przekazy z term. kilkod..	22.602874	10.739275
Rachunki bieżące prywatne......	316.607615	429.636300
Rachunki bieżące skarbowe.... .	31.788921	214.621600
Kapitał zakładowy......	182.500000	363.825000 (Kapitał i Zysk razem)
Zysk do kapit. doliczony .	7.044776	
Inne bierniki	45.845578	78.709175
	1.646.865789	1.666.817600

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Zakłady bankowe młyna parowego w Warszawie.** Z podanego w poprzednim N-rze wyciągu ze sprawozdania, widzieliśmy że zakłady młyna parowego przyniosły w r. z. dochodu przeszło 9% od kapitału, pomimo nawet stagnacji przez dni 99, wynikłéj częścią z powodu pożaru, a częścią z powodu reparacji machiny. Rezultat ten byłby wcale zadowalniający, gdyby nie pominięcie względu umorzenia kapitału zużywalnego,— gdyż same reparacje całkiem tego względu nie usuwają. W każdym razie zachodzi pytanie: czy w obecnym stanie przemysłu mielniczego na czasie jest zamiar ustąpienia młyna parowego prywatnym przedsiębiercom? Kwestję tę rozważyć należy z trojakiego punktu widzenia: ze stanowiska teoretyczno-ekonomicznego, ze stanowiska polityki ekonomicznéj, i nakoniec z punktu finansowego rezultatu operacji.

Co do pierwszego względu, czysta ekonomika odrzuca wszelkie mieszania się rządu do przemysłu, a zwłaszcza bezpośrednie prowadzenie zakładów przemysłowych na rzecz rządu. Żadna gorliwość urzędnika nie zastąpi czujności interesu osobistego; nigdy zarząd skarbowy nie zespoli się z przemysłem taką ścisłą spójnością, jak przedsiębierca prywatny, stanowiący z nim niejako jeden organizm. Tak więc ze stanowiska teorji projektowana sprzedaż zakładu przedstawia się zupełnie normalną.

Inaczéj się rzecz ma co do dwóch innych względów. Polityka ekonomiczna bierze na uwagę brak inicjatywy, brak kapitałów w kraju, a z drugiéj strony potrzebę skierowania przemysłu rolniczego do przerabiania w kraju ziarna na mąkę, z przeznaczeniem jéj na wywóz zagraniczny, skąd podwójna płynęłaby korzyść: zrealizowanie większéj ilości pracy krajowéj w zamianie międzynarodowéj i pozostawienie w kraju odpadków (otrębów), a przez ich użycie na karm inwentarza, powrócenie ziemi części użyzniających pierwiastków. Dopóki więc w kraju kierunek ten nie wyrobi się, a większa obfitość kapitałów nie da możności wzmocnić wyrób mąki na wywóz, zakład bankowy może z korzyścią pozostać w ręku instytucji rządowéj o rozwój przemysłu krajowego dbałéj. Piekarnia wreszcie do czasu korzystnie na cenę chleba w Warszawie oddziaływać może.

Co do rezultatu finansowego,—z jednéj strony trudno znaleść kapitalistę, któryby w młynarstwo chciał włożyć około 750.000 rubli; spółki zaś trudno się u nas zawiązują; a niedawno, nie bez skandalu, a bez prawdziwéj racji rozwiązana spółka młyna Zegrzynkowskiego źle w téj mierze uprzedza; z drugiéj strony kapitał, choćby integralnie zrealizowany, przynosiłby 5 a najwięcéj 6%, znacznie mniéj niż daje obecnie w zakładzie. Ze względów zatém finansowych sprzedaż doradzać trudno.

Zważywszy to wszystko, a zarazem i tę okoliczność że zamiast zniszczonych części zakładów: olejarni, tartaka i fornierni, słusznie uznanych za niekorzystne, zamierzone jest podobno zwiększenie samego młyna o drugie 12 par kamieni, a piekarni o nowe 4 piece, nie pozostaje nam jak zgodzić się z tą ostatnią myślą, zwłaszcza że rezultat daje się przewidzieć najpomyślniejszy. I tak: młyn teraźniejszy przemleć może 100.000 korcy zboża z zyskiem surowym po rubli $1,^{35}$ czyli =135.000 r. Przy podwojeniu zaś ilości kamieni i przemiale 200.000 korcy, zysk stosunkowy może być obniżony do 1 rubla z korca, a całkowity wyniesie 200 000. r., czyli zwiększy się o 50%, kiedy koszta powiększą się tylko o $13^{1}/_{2}$%, a to według obliczenia technicznego. Samo już zniżenie zysku stosunkowego stawi zakład w warunkach korzystnych pod względem spółzawodu młynów krajowych i sprzedaży mąki na wywóz. Koszta zwiększenia młyna i piekarni ze zmianą machiny i stosowną przebudową wynosiłyby do 97.000 r. Nato z sumy 68.933 przyznanéj za pogorzel, po odbudowie gmachu pozostanie około 30.000 r. Wypadałoby zatém dodać jeszcze 67.000 r, któreby w lat kilka odzyskane być mogły.

W drukarni Gazety Polskiéj. Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.